

ДЕРЖАВНІ НАУКОВІ ОБ'ЄКТИ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ НАЦІОНАЛЬНЕ НАДБАННЯ

Ю.В.Карлаш, Міністерство освіти і науки України
Т.М.Сургова, Є.К.Вовнянко, ДП «Державний центр
науково-технічної експертизи

На основі досвіду роботи Міністерства освіти і науки України викладено історію питання становлення в Україні інституцій наукових об'єктів, що є національним надбанням України, наведено їх перелік та стан фінансування, а також критерії визначення

Названо документи чинної нормативної бази та окреслено проблемні питання щодо практики її використання за визначення та фінансування об'єктів, які становлять національне надбання України.

Україна мала, має та – сподіваємося – матиме великий науковий і науково-технічний потенціал не тільки за кадровим складом, а й за матеріально-технічним забезпеченням наукових досліджень спеціальним устаткуванням та приладами. Серед останніх є унікальні, аналогів яким немає не тільки в Україні та навіть у світі. Існування в державі унікальних науково-технічних і технологічних комплексів та наукових об'єктів вважалося цілком природним. За часів соціалізму проблеми, пов'язані з їх функціонуванням вирішувалися в робочому порядку оскільки економіка працювала в режимі наказів.

Після перебудови та руйнування сталих економічних відносин, фінансування науки прийшло в занепад. Бюджетних коштів, які держава виділяла на науку, вистачало лише на зарплатню і, на жаль, така ситуація досі докорізно не змінилася.

За даними Держкомстату України [1], науковий, науково-технологічний та інноваційний аспекти розвитку України у 1996–2000рр. характеризувалися поступовим зниженням обсягів фінансування всіх видів наукової діяльності, а також впливом висококваліфікованих наукових кадрів за межі держави.

Невпинне падіння бюджетного фінансування науки останніми роками не могло не позначитись на стані матеріально-технічної

бази науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів, галузевих інститутів. Багато унікальних дослідних установок та експериментального обладнання вже не функціонують або перебувають в аварійному стані через відсутність коштів на ремонт та на підтримку у робочому вигляді. Деякі, раніш широко визнані у світі наукові об'єкти перебувають на межі повного руйнування.

Отже підґрунтям до подолання кризового стану, а також для стабілізації, відновлення і розвитку науково-технічного потенціалу України в подальшому має стати в першу чергу збереження наукових об'єктів, які є національним надбанням, а також ефективне використання наявного національного наукового, науково-технічного і технологічного потенціалів та запобігання еміграції висококваліфікованих фахівців.

Одним із шляхів подолання державою такого кризового стану стало запровадження в Україні інституції національного надбання та створення її нормативно-законодавчої бази.

Першим кроком до вирішення нагальної проблеми збереження унікальних наукових об'єктів став Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [2]. Розпорядженням Президента України від 26 червня 1996р. №173/96 «Про наукові об'єкти, що становлять національне надбання» з метою їхнього збереження та забезпечення належ-

ного використання, вирішення інших, пов'язаних з цим, організаційних, фінансових та матеріально технічних питань було засновано цей статус.

У Положенні про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання, яке було затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997р. №174, визначено, що науковий об'єкт, який є національним надбанням – це унікальний об'єкт, який не піддається відтворенню, втрата або руйнування якого матиме суттєві негативні наслідки для розвитку науки та суспільства [3,4]. До таких віднесені унікальні колекції, інформаційні фонди, дослідні установки та устаткування, заповідники та дендропарки, що потребують особливої підтримки, не передбаченої їхнім статусом, а також полігони та інші унікальні наукові об'єкти.

Цей нормативний документ передбачає заснування Державного реєстру таких об'єктів. Крім того, зазначено, хто може бути ініціатором внесення об'єкта до реєстру (або вилучення з нього), які матеріали мають бути наданими для вирішення питання про доцільність віднесення наукового об'єкта до національного надбання. На підставі первинної науково-технічної експертизи, проведеної ініціатором подання з метою визначення складу наукового об'єкта та комплексу заходів, необхідних для його збереження і використання, а також обґрунтування відповідних обсягів фінансування Міністерство освіти і науки України подає Кабінетові Міністрів України обґрунтовані висновки щодо доцільності внесення об'єктів до реєстру (або вилучення з нього).

Робота з визначення наукових об'єктів, які є національним надбанням, започаткована Державним комітетом України у справах науки, техніки та промислової політики, потім продовжувалася Міністерством у справах науки і технологій України, Державним комітетом України з питань науки та інтелек-

туальної власності, Міністерством освіти і науки України (МОНУ).

Функції організації експертизи пропозицій про внесення об'єктів до Державного реєстру наказом від 20 березня 1997р. Міннауки України було покладено на Управління наукової та науково-технічної експертизи (тепер – відділ наукової та науково-технічної експертизи науково-організаційного управління департаменту координації наукових досліджень вищих навчальних закладів та зведеного планування Міністерства освіти і науки України). Відділ наукової та науково-технічної експертизи брав участь у створенні нормативної бази щодо наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Згідно з вимогами нормативних документів центральний орган виконавчої влади, який у відповідний час був угоднований розглядати такі подання, організував проведення додаткової експертизи звернень, для чого надіслані матеріали направляв до відповідних наукових установ для проведення наукової та науково-технічної експертизи щодо доцільності надання науковому об'єктові статусу національного надбання.

Експертні висновки, яких було одержано, разом із поданням відповідальних установ розглядалися на засіданнях тимчасових експертних комісій за напрямками. Для розгляду пропозицій щодо наукових об'єктів, яким запропоновано надати статус національного надбання, міністерством були створені тимчасові експертні комісії: в галузі біології та медицини (наказ Міннауки від 26 травня 1997р. №122) та з фізико-технічних проблем (наказ Міннауки від 28 серпня 1997р. №239).

За час роботи комісій надійшло понад 140 пропозицій. З них 42 наукових об'єкти разом з філіями одержали позитивні експертні оцінки і були рекомендовані колегією й Вищою експертною радою міністерства до надання їм статусу наукових об'єктів, які є національним надбанням (НН), а їх перелік було передано до Кабінету Міністрів України,

який остаточно розглянув та ухвалив перелік цих об'єктів Постановою №527 від 01 квітня 1999р. «Про віднесення наукових об'єктів до таких, що становлять національне надбання», де надало перелік цих об'єктів [5].

До нього увійшли наукові об'єкти різного спрямування, наприклад, ядерно-фізичні

установки та фонд стародруків, зібрання україніки й інструменти та установки Кримської астрофізичної обсерваторії, колекція зародкової плазми рослин та аеродинамічний комплекс, колекція штамів рикетсій і арбовірусів та комплекс голографічних установок, усього 27 наукових об'єктів:

<i>Головний розпорядник коштів та найменування наукового об'єкту, що становить НН</i>
Національна академія наук
Колекція мікроорганізмів Інституту мікробіології і вірусології ім.Д.К.Заболотного
Клітинний банк ліній тканин людини і тварин Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології ім.Р.Є.Кавецького
Колекція зародкової плазми рослин флори України та світової флори Інституту клітинної біології та генетичної інженерії
Гербарій та колекція культур шапинкових грибів Інституту ботаніки ім.М.Г.Холодного
Колекція тропічних і субтропічних рослин Центрального ботанічного саду ім.М.Гришка
Фондові, систематичні та експозиційні колекції Національного науково-природничого музею
Наукові фонди та музейна експозиція Державного природознавчого музею (м.Львів)
Наукові фондові колекції Інституту зоології ім.І.І.Шмальгаузен
Фонд стародруків та депозитарій Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського
Зібрання україніки та колекція стародрукованих видань Львівської наукової бібліотеки ім.В.Стефаніка
Ядерно-фізичні установки наукового центру "Інститут ядерних досліджень"; дослідницький реактор ВВР-М, ізохронний циклотрон У-240, циклотрон У-120, електростатичний перезарядний прискорювач ЕП-10, "гарячі" камери
Радіотелескоп УТР-2 із системою інтерферометрів УРАН
Комплекс голографічних установок Міжнародного центру "Інститут прикладної оптики"
Українська академія аграрних наук
Банк штамів мікроорганізмів для ветеринарної медицини Інституту ветеринарної медицини;
Банк генетичних ресурсів рослин Інституту рослинництва ім.В.Юр'єва;
Колекції штамів промислово цінних мікроорганізмів для виноробства Інституту винограду і вина "Магарач";
Арборетум Державного Нікітського ботанічного саду

Міністерство освіти і науки
<i>Департамент координації наукових досліджень вищих навчальних закладів та зведеного планування</i>
Аеродинамічний комплекс на базі надзвукової аеродинамічної труби Т-6 Харківського авіаційного інституту ім.М.Є.Жуковського;
Експериментальна база дослідно-випробувального полігону НДПІКІ "Злискавка" Харківського державного політехнічного університету: генератори штучних блискавок, статичної електрики, імітатори потужних електромагнітних перешкод природного та штучного походження;
Полігон випробувань опор високовольтних ліній електропередачі баштових споруд Донбаської державної академії будівництва і архітектури;
Когерентно-оптичний процесор зображень Астрономічної обсерваторії Харківського державного університету
<i>Департамент науки і технологій</i>
Ядерно-фізичні установки Національного наукового центру "Харківський фізико-технічний інститут": ядерна установка, науково-технологічний комплекс для роботи з особливо токсичними матеріалами, науково-виробничий комплекс газозазних термоградієнтних технологій вуглецевих та вуглець-вуглецевих матеріалів, радіаційно-імітаційний комплекс прискорювачів, термоядерні установки, квазістаціонарний плазмовий прискорювач, лінійні прискорювачі електронів;
Унікальні інструменти та установки Кримської астрофізичної обсерваторії: гамма-телескоп ГТ-48, лазерний супутниковий далекомір "Сімейз-1873", радіотелескоп РТ-22, 2,6-метровий дзеркальний телескоп ім. Акад. Г.А.Шайна, баштовий сонячний телескоп
Аксіальний меридіанний круг Миколаївської астрономічної обсерваторії
Державний комітет стандартизації, метрології та сертифікації
Національна еталонна база
Міністерство охорони здоров'я, всього
Колекція патогенних штамів мікроорганізмів Київського НДІ епідеміології та інфекційних хвороб ім.Л.В.Громашевського;
Колекція штамів рикетсій та арбовірусів Львівського НДІ епідеміології та гігієни

Визначені об'єкти, що становлять національне надбання, потребують різнобічної фінансової підтримки з огляду на те, що вони являють собою не музейні експонати, а інструменти, за допомогою яких одержували та і досі одержують наукові дані світового рівня.

Саме тому, що вони діючі, об'єкти ці потребують запасних частин, ремонту, модернізації, витратних матеріалів, підтримання приміщень у належному стані, зарплатні обслуговуючому персоналу, який повинен мати високу кваліфікацію тощо. Всі ці витрати мають

бути врахованими у кошторисах витрат на збереження та забезпечення належного функціонування наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Щорічно в державному бюджеті передбачаються цільові асигнування на збереження та функціонування об'єктів, які не можуть бути використаними відповідальними установами з будь-якою іншою метою. Відповідальні установи щорічно звітують про цільове витрачання наданих їм бюджетних коштів, про що складають акти про стан об'єкта. Відповідні

звітні форми розроблено Відділом наукової та науково-технічної експертизи науково-організаційного управління департаменту координації наукових досліджень вищих навчальних закладів та зведеного планування, які затверджено Міністерством освіти і науки України і оприлюднено у пресі [6].

З метою цільового використання коштів, пов'язаних безпосередньо зі збереженням та забезпеченням належного функціонування наукових об'єктів НН, постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.99р. №527 було визначено, що фінансування цих об'єктів для головних розпорядників коштів Державного бюджету, здійснюватиметься протягом двох років з державного бюджету згідно з розділом видатків «Фундаментальні дослідження і сприяння науково-технічному прогресу» за кодом (40207 «Інші заходи у сфері наукової та науково-технічної діяльності», п. б – національне фінансування.

Віднесення фінансування на цей код за домовленістю із Держказначейством України дає можливість відповідальним за збереження об'єктів НН установам відкривати субрахунок, на якому безпосередньо акумулювати цільові (виключно на НН) кошти.

Крім того, згідно зі спільним наказом Державного комітету України з питань науки та інтелектуальної власності, Мінеконіміки України, Міністерства фінансів України від 29.09.99 №10/153/30528, зареєстрованим в Мін'юсті України за кодом 14080/2000, на МОНУ було покладено здійснення організаційних та інших заходів, які мають забезпечити збереження та належне функціонування об'єктів НН та контроль цільової реалізації виділених асигнувань [7].

Згідно з цим документом особливу увагу було звернено на те, що ці асигнування мають бути спрямованими саме на збереження та належне функціонування об'єктів НН, і тому там не передбачено витрат на заробітну платню, а лише за статтями витрат «Матеріали», «Паливо і енергія», «Накладні витрати». В останній передбачено проведення поточного ремонту, технічного огляду і обслуговування як власними силами, так і шляхом залучення сторонніх спеціалізованих організацій.

З прийняттям державного бюджету на 2000р. до головних розпорядників коштів на науку Мінеконіміки України було доведено планові обсяги фінансування наукових об'єктів, що становлять НН (рис.1).

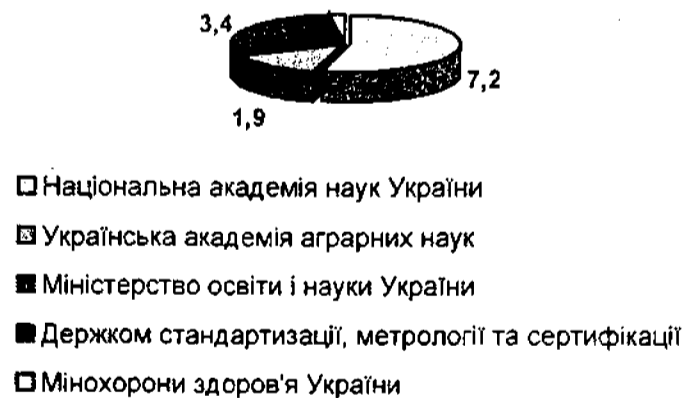

Рис. 1. Розподіл планового фінансування об'єктів НН між головними розпорядниками коштів на науку в 2000 р. , млн.грн.

Стан фінансування наукових об'єктів, що становлять національне надбання,
по Міністерству освіти і науки у 2000 р.(тис.грн.)

Назва об'єкта НН	Заплановано	Профінансовано у I півріччі 2000 р	Профінансовано у II півріччі 2000 р	Разом
<i>Департамент координації наукових досліджень вищих навчальних закладів та зведеного планування, всього, в тому числі:</i>				
Аеродинамічний комплекс на базі надзвукової аеродинамічної труби Т-6 Харківського авіаційного інституту імені М. Є.Жуковського	300,4	85,269	215,131	300,4
Експериментальна база дослідно-випробувального полігону НДПКІ "Блискавка" Харківського державного політехнічного університету: генератори штучних блискавок, статичної електрики, імітатори потужних електромагнітних перешкод природного та штучного походження	975,7	287,796	688,404	976,2
Полігон випробувань опор високовольтних ліній електропередачі баштових споруд Донбаської державної академії будівництва і архітектури;	25,0	8,324	16,676	25,0
Когерентно-оптичний процесор зображень Астрономічної обсерваторії Харківського державного університету	286,9	64,111	222,789	286,9
<i>Усього:</i>	1588,0	445,5	1143,0	1588,5
<i>Департамент науки і технологій, усього, в тому числі:</i>				
Ядерно-фізичні установки Національного наукового центру "Харківський фізико-технічний інститут": ядерна установка, науково-технологічний комплекс для роботи з особливо токсичними матеріалами, науково-виробничий комплекс газозварних термоградієнтних технологій вуглецевих та вуглець-вуглецевих матеріалів, радіаційно-імітаційний комплекс прискорювачів, термоядерні установки, квазістаціонарний плазмовий прискорювач, лінійні прискорювачі електронів;	1 250,0	-	1250,0	1250,0
Унікальні інструменти та установки Кримської астрофізичної обсерваторії: гамма-телескоп ГТ-48, лазерний супутниковий далекомір "Сімей-1873", радіотелескоп РТ-22, 2,6-метровий дзеркальний телескоп імені академіка Г-А.Шайна, баштовий сонячний телескоп	525,0	-	525,0	525,0
Аксіальний меридіанний круг Миколаївської астрономічної обсерваторії	75,0	-	75,0	75,0
<i>Усього:</i>	1850,0	-	1850,0	1850,0
РАЗОМ:	3438,0	445,5	2993,0	3438,5

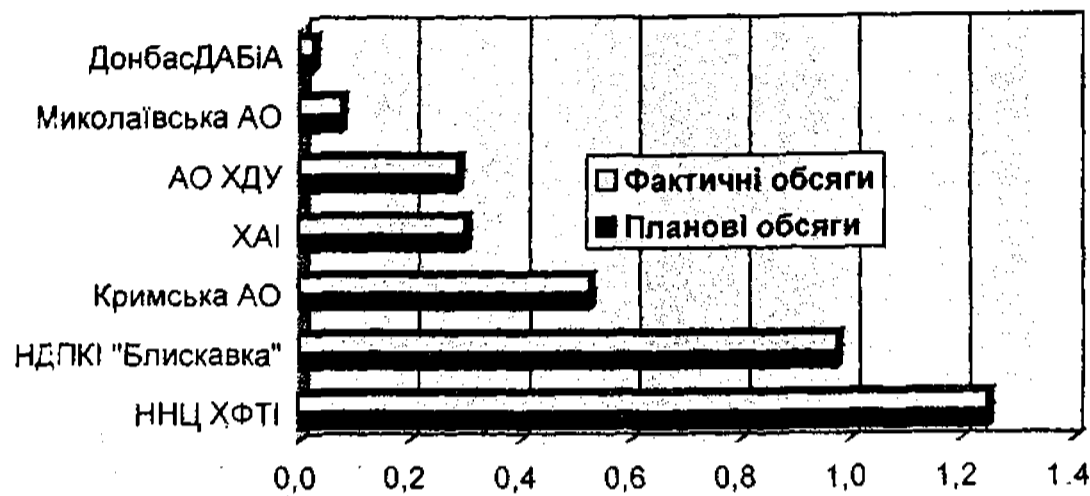

Рис. 3. Розподіл планових та фактичних обсягів фінансування об'єктів НН між організаціями МОН України у 2000 р., млн.грн.

По закінченні 2000р. Міністерство освіти і науки України на виконання «Порядку визначення обсягів фінансування наукових об'єктів, що становлять національне надбання» отримало від відповідальних установ звіти про використання виділених бюджетних коштів на фінансування об'єктів НН, а також провело вибірково перевірку відповідальних установ – власників об'єктів НН, що підпорядковані МОНУ, з метою контролю цільового використання коштів, призначених для фінансування витрат, пов'язаних зі збереженням та забезпеченням належного функціонування об'єктів НН.

Аналіз отриманих матеріалів показав, що запропонована інституція національного надбання в цілому позитивно вплинула на стан та функціонування наукових об'єктів, що становлять НН. Майже всі відповідальні установи – власники об'єктів НН у повному обсязі отримали заплановані кошти на їх фінансування, тобто держава практично виконала свої зобов'язання перед головними розпорядниками коштів щодо фінансування НН. Протягом

року Міністерство забезпечувало рівномірне надходження коштів за кодом 040207, спрямованих на фінансування НН (див. таблицю).

За рахунок цих коштів в цілому вдалося запобігти руйнації та занепаду багатьох наукових колекцій та фондів. Багатьом власникам об'єктів НН вдалося провести поточний ремонт приміщень, де знаходяться унікальні установки та обладнання, а також модернізацію та поточний ремонт останніх – НДПКи "Блискавка" Харківського державного політехнічного університету, ННЦ ХФТІ, ХАІ, Астрономічної обсерваторії Харківського державного університету, Кримської астрофізичної обсерваторії та ін. Крім того, вони погасили заборгованість за паливно-енергетичні ресурси та забезпечили їх своєчасну поточну оплату, що забезпечило нормальне функціонування об'єктів НН.

Завдяки отриманню коштів реалізовано комплекс організаційних та матеріально-технічних заходів із забезпечення пожежної безпеки об'єктів НН, їх охорони, нормальних умов роботи і техніки безпеки основного

та допоміжного персоналу. Все це сприяло виконанню власниками об'єктів НН запланованих заходів, спрямованих на належне їх функціонування та збереження на рівні світових вимог до таких об'єктів.

Так, науковий об'єкт НН Експериментальна база дослідно-випробувального полігону Науково - дослідного та проектно - конструкторського інституту «Блискавка» НТУ «ХП» МОНУ було занесено до світового реєстру унікального випробувального обладнання – імітатора могутніх завад природного і штучного походження та створено матеріальний фундамент для введення в дію українських робочих еталонів імпульсних електромагнітних полів.

Як показав дворічний досвід роботи МОНУ, на всіх етапах підготовки матеріалів щодо здобуття науковими об'єктами статусу НН виникає багато запитань. Зокрема, не зовсім чітко визначено обґрунтування самого статусу об'єкта НН. Наприклад, з наукових об'єктів, згаданих у [3, 4], до чинного переліку [5] не увійшли інформаційні фонди, заповітники та дендропарки тощо.

У переліку таких, що стали об'єктами НН, є Колекція мікроорганізмів Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К.Заболотного, а багато інших колекцій мікроорганізмів, запропонованих до переліку, не увійшли до нього, хоча у кожній із запропонованих колекцій були унікальні матеріали. В нормативних документах не визначено, яка саме кількість унікальних штамів має бути в колекції для отримання статусу НН.

Наприклад, колекція генів Інституту молекулярної біології і генетики та клітинний банк ліній Інституту фізіології ім. О.О.Богомольця, які мають унікальні матеріали, не увійшли до переліку як окремі об'єкти НН, хоча, на думку авторів, цілком можливе включення цих об'єктів як філій до Клітинного банку ліній тканин людини і тварин Інституту експериментальної патології, екології та радіобіології ім.

Р.Є.Кавецького (відділом наукової та науково-технічної експертизи міністерства було запропоновано зробити ці колекції філіями більш великих колекцій за профілем).

Очевидно такий підхід може бути врахованим у подальшій роботі над вдосконаленням нормативних документів щодо визначення наукових об'єктів НН.

Звичайно обсяги фінансування, які виділено з державного бюджету на збереження та забезпечення належного функціонування наукових об'єктів НН, не повною мірою задовольняють їх потреби. На практиці виникло чимало неузгоджень також стосовно діючого порядку фінансування наукових об'єктів НН та контролю використання коштів.

Річ у тім, що гроші на забезпечення потреб наукових об'єктів перераховуються до головних розпорядників коштів, якими є Національна академія наук, Українська академія аграрних наук, Міністерство охорони здоров'я та Міністерство освіти і науки України. Кожен із розпорядників має різні пріоритети у напрямках витрачання грошей.

Однак контроль витрачання грошей покладено на Міністерство освіти і науки України, яке в свою чергу вважає доцільним використовувати кошти так, як запропоновано у затверджених ним формах. Через те, що розпорядники коштів і державна установа, що здійснює контроль над їх використанням – різні організації, виникає ряд неузгоджень. Очевидно фінансування наукових об'єктів НН доцільніше здійснювати Міністерству освіти і науки України.

Статус наукового об'єкта НН надається терміном до двох років, закріпленим у нормативних документах стосовно національного надбання, і це також викликає багато запитань. Адже жоден нормативний документ не визначає порядку перегляду прийнятого у 1999р. переліку наукових об'єктів: на яких засадах буде продовжено існування статусу НН, чи можливе доповнення цього переліку, чи можна переглядати подання, які не прой-

шли попереднього разу та ін.

Не визначено умов, на яких наукові об'єкти НН, що їх збереження та функціонування підтримується з державного бюджету, можна використовувати іншим юридичним особам у наукових цілях: їх послуги будуть надаватися безкоштовно чи за лізингом або іншим чином?

За умови збереження статусу НН за об'єктами, що вже увійшли до переліку [5], тобто висунення їх на наступний термін, необхідна повторна експертиза. Для наукових об'єктів, які вперше висуваються на одержання цього статусу, необхідна додаткова наукова та науково-технічна експертизи. Очевидно доцільно організацію та проведення всіх видів експертизи щодо наукових об'єктів НН доручити Державному центрові наукової та науково-технічної експертизи Міністерства освіти і науки України.

ДП ДЦНТЕ разом з компетентними організаціями біологічного профілю вже розроблено методичні рекомендації для проведення наукової та науково-технічної експертизи наукових об'єктів біологічного профілю, які претендують на одержання статусу наукового об'єкта НН. Ці рекомендації також можуть стати в нагоді фахівцям за оформлення та подання матеріалів щодо отримання об'єктами такого статусу [8].

Нижче наведено перелік критеріїв оцінки біологічних об'єктів, що претендують на статус НН, та інформація про них:

1. Назва колекції, відомча належність, рік з'ясування колекції, її унікальність.

2. Статус колекції на час подання (державний депозитарій, наукова, виробнича, авторська колекція тощо), забезпеченість приміщенням, кваліфікованим персоналом, спеціальним обладнанням, джерела фінансування.

3. Обсяг колекційного фонду. Загальний перелік таксонів (родів, видів) та загальна кількість штамів, що зберігаються в колекції.

4. Наявність та перелік типових, патентозахищених, промислових та контрольних штамів.

5. Частота здійснення ревізії таксономічного стану підтримуваних колекцій з урахуванням новітніх даних з таксономії мікроорганізмів.

6. Наявність та бібліографічні характеристики офіційного каталогу гарантовано підтримуваних штамів мікроорганізмів наявність електронної версії та можливість її передачі електронною поштою.

7. Способи підтримання колекції (на живильних середовищах, в лісфільно висушеному стані, методом криоконсервування тощо).

8. Спроможність забезпечувати безперервне гарантоване зберігання колекційного фонду, здійснювати депонування і постачання таксонів за заявками користувачів (бажано підтвердити прикладне значення колекції відповідними документами встанов та організацій-користувачів).

9. Можливі обсяги та джерела поповнення колекційного фонду (зепочування, власні наукові дослідження, залучення авторських колекцій, науковий обмін таксономічними одиницями з вітчизняних та закордонних колекцій, комерційний обмін).

10. Наявність інформаційного банку даних, зокрема у вигляді карт Всесвітньої Федерації Колекції Культур для мікроорганізмів.

11. Наявність чи відсутність комп'ютерного варіанту банку даних про колекційного програмне забезпечення, здійснення його інтеграції до міжнародної інформаційної мережі.

12. Відповідність рівня оформлення всієї колекції, частини або розділу колекції вимогам, необхідним для її введення до складу міжнародних асоціацій колекцій культур або для отримання статусу міжнародного органу з депонування згідно до Будапештського договору.

13. Унікальність колекції, оцінка можливих наслідків втрати колекції для розвитку науки та суспільства.

14. Наукова, науково - просвітницька значущість колекції (монографії; патенти; роботи, нагороджені державними преміями

штамів або таксонів; використання колекційного фонду в процесі розробки нормативно-технічної документації (рівень впровадження); апаратного, інформаційного та наукового забезпечення дослідних робіт з використанням колекцій.

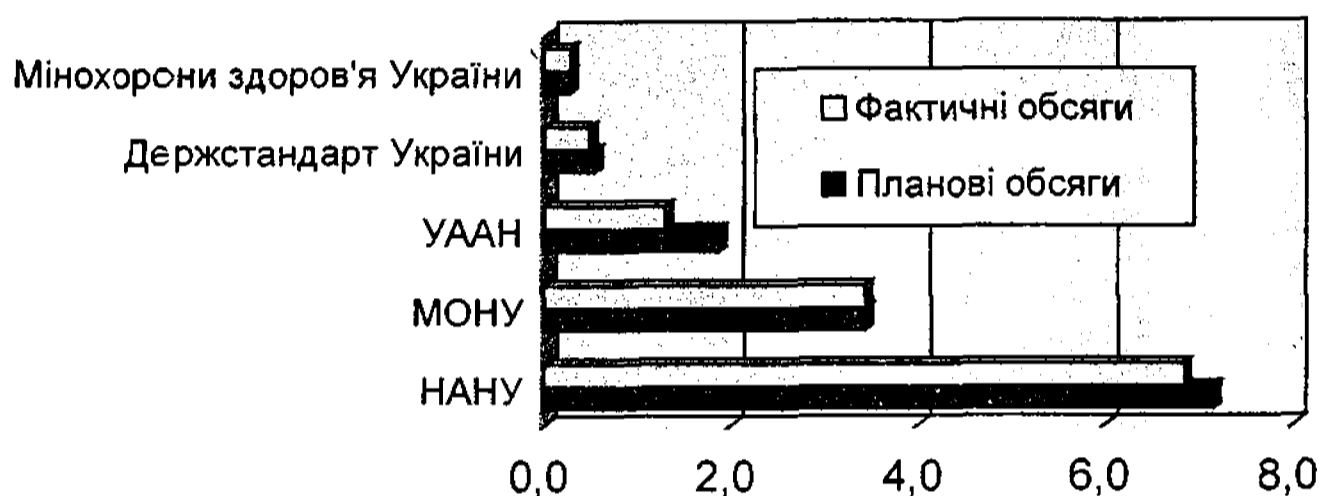

Рис. 4. Розподіл обсягів планового та фактичного фінансування об'єктів НН між головними розпорядниками коштів на науку у 2000 р., млн.грн.

в галузі науки і техніки тощо).

15. Практична значущість колекції; наявність відповідних документів від підприємств та організацій будь-якої форми власності щодо промислового (прикладного) значення колекції.

16. Обґрунтування обсягів фінансування, необхідного для збереження і використання колекції.

Додатковими критеріями визначення цінності колекцій біологічних об'єктів є дотримання протиепідемічного режиму; екологічних вимог, норм біологічної безпеки, вимог охорони інтелектуальної власності; наявність промислово перспективних видів,

ЛІТЕРАТУРА

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Стат.зб. / Держстаткомстат. – К., 2000.
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» №1278-ХІІ від 13.12.1997р.
3. Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997р. №174.
4. Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін і оповіщення до Положення про порядок визначення

ПРОБЛЕМИ НАУКИ

наукових об'єктів, що становлять національне надбання» від 28 вересня 1998р. №1541.

5. Постанова Кабінету Міністрів України "Про віднесення наукових об'єктів до таких, що становлять національне надбання" від 01 квітня 1999р. №527.

6. Газ. "Світ". – 2000. – №15–16.

7. Спільний наказ Державного комітету України з питань науки та інтелектуальної власності, Мінекономіки та Мінфіну України від 29.09.99р. №10/153/30528 "Порядок визначення об-

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

сягів фінансування наукових об'єктів, що становлять національне надбання", які зареєстровано в Мін'юст: України за кодом 14080/2000.

8. Порядок проведення державної сертифікації діяльності фізичних та юридичних осіб у сфері наукової та науково-технічної експертизи, затверджений наказом Державного комітету України з питань науки, техніки та промислової політики від 29 квітня 1996р. №79 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 серпня 1996р. №478/1503.